



- 1. בעניין דנ'בי,
- 2. חסאסנה,
- 3. רזס,
- 4. זיר,
- 5. טיר,
- 6. ארו אלהא,
- 7. עראמיו,
- 8. עפאנה,
- 9. ברקוני,
- 10. "המוקד להגנת הפרט", עמותה רשומה מס' 58-016-3517

כולם באמצעות ב"כ עו"ד תגריד ג'השאן  
מהמוקד להגנת הפרט  
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים  
טל: 02-283555; פקס: 02-276317

העותרים

נגד

- 1. שר החינוך
- 2. עיריית ירושלים
- 3. הממונה על המחוז במשרד החינוך והתרבות

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

כבוד בית המשפט מתבקש להזמין את המשיבים לבוא וליתן טעם:

- 1. מדוע אין הם רושמים את ילדיהם של עותרים 1-8 במוסדות לחינוך רשמיים בירושלים המזרחית?
- 2. מדוע אם וכאשר הם נרשמים/נרשמו נדרשים עותרים 9-3 לשלם אגרת חינוך מוגדלת בסך 380 ש"ח כמו של תושב חוץ ו/או תייר, ולא 50 ש"ח כילדים של תושבי ירושלים?

כסעד ביניים מתבקש כבוד בית המשפט להורות למשיבים לאפשר לילדי העותרים להשתתף בפועל בלימודים, עד לסיום ההליכים ומתן החלטה בעתירה, מאחר שהחלטת המשיבים שלא לרשום את ילדי העותרים במוסד חינוך רשמי, מותירה ילדים אלה ברחובות ללא מסגרת לימודית.

רקע עובדתי:

- 1. א. העותר מס' 1 הינו תושב ירושלים וכך גם אשתו, והם מתגוררים עם ילדיהם דרך קבע בירושלים.
- ב. העותרים 8-9 ו-6-2 הינם תושבי ירושלים הנשואים חלקם לחושבים מהגדה וחלקם לתושבים ממדינות אחרות.

בני הזוג שוכנים דרך קבע בירושלים ו/או השתקעו בה מתוך כוונה לקבוע מרכז חייהם בירושלים, וילדיהם חיים איתם.

ג. העותר מס' 7 הינו תושב הגדה הנשוי לתושבת ירושלים, חולת נפש. בני הזוג וילדיהם גרים בירושלים והבעל הינו העותר בעתירה זו בשל מחלתה של אשתו.

ד. ילדיה של עותרת מס' 8 נרשמו בשנה שעברה ולמדו בשנת הלימודים החולפת אבל לא קיבלו תעודות על לימודיהם מאחר שלא היה בידי העותרת לשלם האגרות הגבוהות עבור שני ילדיה אלה, והשנה רישומם סורב בטענה שלא שולמה אגרה מוגדלת בשנה שעברה.

העותרת מס' 9 רשמה את ילדיה במוסד חינוך רשמי ואין ביכולתה לשלם את האגרה המוגדלת עבור שלשה מילדיה, אשר עבורם נתבקש תשלום אגרה מוגדלת, בסך 380 ש"ח לכל אחד.

ה. ילדיהם של עותרים 1-2 הינם תושבי המדינה.

ו. העותר מס' 10 הינו עמותת המוקד להגנת הפרט, אשר שמה לה למטרה "לספק סיוע לאנשים שנפלו קורבן למעשי אלימות, התעמרות או קיפוח זכויות בסיסיות מצד רשויות המדינה (ובהן גם רשויות מקומיות), במיוחד לאלה הזקוקים לעזרה בהעברת תלונותיהם לרשויות אלה, וכן להגן על הזכויות הבסיסיות בכל דרך נוספת, כולל פנייה לערכאות, ובכלל זה - עתירה לבית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק, בין בשמו של אדם הטוען כי זכות בסיסית שלו נפגעה ובין כעותר ציבורי עצמאי."

ז. העותרים 1-8 כולם פנו לרשום את ילדיהם במוסד חינוך רשמי, כל אחד באזור מגוריו, וכולם כאחד בשטח השיפוט של עיריית ירושלים, במטרה להקנות לילדים חינוך סדיר על-פי חוק לימוד חובה תש"ט - 1949 אולם הן בתי הספר והן מינהלת החינוך של עיריית ירושלים סירבו לרשום.

א. המשיב מס' 1 הינו ממונה על ביצוע חוק לימוד חובה תש"ט - 1949, ומחוייב על-פי הדין להנחיל חינוך חובה הינם לכלל הילדים בגילאים המתאימים השוהים במדינת ישראל.

ב. המשיב מס' 2 הינו רשות חינוך מקומית על-פי חוק חינוך לימוד חובה תש"ט - 1949 המחוייבת להקים בתי ספר ולדאוג למתן שירותי חינוך הינם.

ג. המשיב מס' 3 הינו הממונה מטעם המשיב מס' 1 על ביצוע חוק חינוך חובה באזור מחוז ירושלים.

לאחר שנדחתה בקשת רישומם של ילדי העותרים 1-8, ולאחר שעותרות מס' 8-9 נתבקשו לשלם אגרה מוגדלת, פנו אל העותר מס' 10 לקבלת סיוע ברישום הילדים בבתי הספר, ובעניין האגרה המוגדלת. העותרת מס' 10 הופנתה בנושא זה אל הממונה על החינוך במגזר הערבי, במינהלת החינוך בעיריית ירושלים, ותשובתו מיום 5.4.94 הייתה כדלקמן: "...אין לנו ויכוח ואנו מחוייבים לקבלם ללימודים". העתק המכתב מצ"ב ומסומן כנספח ע"1.

4. באופן כללי נאמר לעותר מס' 10 כי גם במקרה שהילדים יירשמו בבתי הספר, יהיה עליהם לשלם אגרת חינוך מוגדלת בסך 380 ש"ח במקום אגרה בסך 50 ש"ח, מאחר שהם נחשבים לתלמידי חוץ.

א. על אף ההצהרה הגורפת המצוטטת לעיל בסעיף 3, לפיה מחוייבת עיריית ירושלים לרשום תלמידים להורים שהינם תושבי מזרח ירושלים בלא התחשבות בסוג תעודת הזהות, לא עלה בידי העותרים 1-8 לרשום ילדיהם בבתי הספר של עיריית ירושלים.

ב. באשר לגובה אגרת הרישום, הודע לעותר 10 ביום 5.4.94 באותו מכתב המוזכר בסעיף 3 לעיל, כי היועץ המשפטי של עיריית ירושלים נתבקש ליתן חוות דעת משפטית ברמה העקרונית. עדיין

לא נחקבלה תשובה עקרונית אצל העותר 10.

6. שנת הלימודים עומדת להתחיל ב-1.9.94 ועדיין אין פתרון לילדיהם של העותרים בשאלת מקום לימודיהם בשנה"ל הקרובה ו/או גובה אגרת הלימוד אשר הם חייבים לשלם.

ידוע לעותר מס' 10 כי בעיית רישום ילדים, בדומה לילדי העותרים, למוסדות חינוך רשמיים ו/או גובה האגרה, איננה מוגבלת לילדי העותרים 1-9 בלבד, אלא מקיפה משפחות רבות נוספות.

7. להלן פרטי העותרים, וקורות פניותיהם אל הרשויות השונות:

א. עותר מס' 1, תושב ירושלים, נשוי לתושבת ירושלים, רג'בי, ת.ז. ו'אב לששה ילדים, כולם תושבי המדינה. חמישה מתוך ששת הילדים הינם בגילאי לימוד חובה:

- יליד 28.5.82,
- יליד 4.10.83, ת.ז.
- ילידת 5.8.85, ת.ז.
- ילידת 22.12.86, ת.ז.
- ילידת 22.4.89, ת.ז.

ארבעת הילדים הגדולים למדו עד סוף שנת הלימודים 1993/94 בבית ספר פרטי בירושלים.

בסוף שנת הלימודים, ומשנתבקש לשלם מקדמה על חשבון שכר לימוד הילדים לשנת הלימודים 1994/95, העותר החליט להוציא את הילדים מבית הספר הפרטי אל מוסד חינוך רשמי, מכיוון שלא יכול היה לעמוד בתשלומים הכרוכים בכך.

בחודש 6/94 פנה למוסדות החינוך הרשמיים שבאיזור מגוריו, של הבנות ושל הבנים, בבית חנינא. הילדים נרשמו ברשימה רזרבית ונאמר לו כי עליו לגשת למנח"י בעיריית ירושלים לרישום הילדים. יצויין כי הבת הקטנה נרשמה לגן של מוסד חינוך רשמי לבנות, מכיוון שהיה מקום בגן.

העותר מס' 1 ניגש למנח"י ורשם את ארבעת ילדיו הגדולים ביום 19.7.94.

מצ"ב בקשות הרישום המסומנות ע'2, ע'3, ע'4, ע'5.

ביום 22.8.94 העותר קיבל תשובות שליליות לבקשות לרישום ללימודים. מצ"ב תשובות הסירוב, המסומנות ע'6, ע'7, ע'8 ו-ע'9.

טענת הסירוב העיקרית הינה המחסור במקומות לילדים בבתי הספר. עותר מס' 9 ניסה לפגוש את מנהל מנח"י ב-24.8.94 אבל הדבר לא נחאפשר בגלל שהאחרון היה עסוק.

מצ"ב תצהיר עותר מס' 1, מסומן ע'10.

ב. עותרת מס' 2 הינה תושבת ירושלים, נשואה לתושב הגדה ואם ל-4 ילדים שהינם תושבי המדינה. העותרת עובדת כמורה, ממלאת מקום במשרד החינוך והתרבות. שלושת ילדיה של העותרת הינם בגיל לימוד חובה:

- יליד 29.4.86, ת.ז.
- יליד 29.4.87, ת.ז.
- ילידת 28.12.88, ת.ז.

הילדים הלכו למדו עד סוף שנת הלימודים 1993/94 בבית ספר פרטי בירושלים.

בחודש 4/94 ניסתה עותרת מס' 2 לרשום את ילדיה במוסד לחינוך רשמי באיזור מגוריה. בבית הספר הממלכתי שבבית חנינא נאמר לה שאין מקום ובבית-ספר אחר, בשועפאט, נרשמו ברשימה רזרבית.

בתאריך 4.7.94 העותרת רשמה את ילדיה במנח"י, עיריית ירושלים, ונאמר לה כי הרישום הינו על תנאי, בהתאם למספר המקומות הפנויים. מצ"ב הבקשות שבנדון, ומסומנות ע'11 ו-ע'12.

כתאריך 15.8.94 הנ"ל קיבלה ביד מכתב סירוב לבקשת הרישום עבור שני הילדים ביחד.

מצ"ב התשובה שבנדון, המסומנת ע"פ 13.  
מצ"ב תצהיר מטעם עותרת מס' 2, המסומן ע"פ 14.

ג. עותר מס' 3 הינו תושב ירושלים, שהיה נשוי בעבר לתושבת ירדן ונולדו לו ארבעה ילדים, שניים מהם נשארו עם אמם בירדן. שני ילדיו האחרים גרים אצלו בירושלים בתוקף אישור צו אפוטרופסות של בית הדין השרעי במזרח ירושלים, אשר ניתן על סמך הסכם הגירושין עם אשתו, ולפיו ניתנה לו האפוטרופסות.

מצ"ב צו האפוטרופסות ומסומן ע"פ 15.

שני הילדים הינם בגיל לימוד חובה:

- יליד 6.7.84 בירדן

- יליד 22.10.85 בירדן.

העותר הגיש בקשה עבור ילדיו לישיבת קבע בישראל בתאריך 27.10.93.  
מצ"ב הבקשה המסומנת ע"פ 16.

הילדים נכנסו לישראל על-פי אישור ביקור מסוג ב/2 ביום 28.1.94.  
מצ"ב רשיונות הביקור ומסומנים ע"פ 17 ו-ע"פ 18.

העותר מס' 3 ניסה לרשום את בניו, עם הגיעם, ללימודים במוסד לחינוך רשמי באיזור מגוריו - בית חנינא, אך לא הצליח בכך מכיוון שלא היה לבית הספר מקום עבורם. מחוסר ברירה הוא רשם אותם ללימודים בחיזמה - הגדה המערבית. הילדים התקשו להגיע לבית הספר בגלל תחבורה לקויה. בחודש 6/94 העותר פנה לרישום ילדיו במוסד לחינוך רשמי בבית חנינא לשנת הלימודים 1994/95. נמסר לו כי עליו לגשת לרשם במנח"י בעיריית ירושלים. במנח"י סירבו לרשום אותם, אלא אם בית הספר יסכים. בית הספר לא הסכים וכך לא נרשמו הילדים בכלל.  
מצ"ב תצהיר עותר מס' 3 מסומן ע"פ 19.

ד. עותרת מס' 4, תושבת ירושלים, וגרה בפועל בירושלים, נשואה לתושב הגדה, אך חיה בנפרד ממנו. היא מגדלת את שני ילדיה. בתה הגדולה הינה בגיל חינוך חובה:

- ילידת 1.6.89.

האפוטרופסות על הילדה ניתנה לאם ביום 21.7.91 על-פי צו אפוטרופסות של בית הדין השרעי בירושלים.  
מצ"ב הצו ומסומן ע"פ 20.

העותרת וילדיה חיים מדמי מזונות שהיא מקבלת באמצעות המוסד לביטוח לאומי.

מצ"ב אישור המוסד לביטוח לאומי המסומן ע"פ 21.

העותרת הגישה שתי בקשות לישיבת קבע עבור בתה. הבקשה הראשונה נדחתה, השנייה עדיין בדיון. אין לעותרת אישורים על הגשת הבקשה.

בחודש 4/94 פנתה עותרת מס' 4 לבית הספר הממלכתי בעיסאויה לרישום בתה בגן חובה לשנת הלימודים 1994/95. בבית הספר נאמר לה כי אין הם רושמים ילדים שאינם תושבים של מדינת ישראל.

העותרת מס' 4 פנתה לעותרת מס' 10 כדי לטפל בעניין. עותרת מס' 10 שלחה מכתב בנדון ביום 19.7.94 לממונה על מנהל החינוך במגזר הערבי, במינהלת החינוך של עיריית ירושלים.

מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע"פ 22.

תזכורת בעניין נשלחה ביום 2.8.94, מצ"ב ומסומנת ע"פ 23.

מצ"ב תצהיר עותרת מס' 4, מסומן ע"פ 24.

ה. עותרת מס' 5 הינה תושבת ירושלים, נשואה לבן דודה, אבו טיר, תושב ירדן, ואם לשלושה ילדים, אחד מהם בגיל לימוד חובה:

- יליד 5.8.89.

העותרת חזרה לגור בירושלים עם ילדיה ב-4/94. בעלה שוהה בישראל על-פי רשיון ביקור מסוג ב/2 בתוקף עד 27.11.94.

מצ"ב הרשיון הנדון ומסומן ע"פ 25.

כמו כן, הוגשה בקשה עבורו לישיבת קבע בישראל.  
מצ"ב הבקשה הנדונה ומסומנת ע'26.

בחודש 6/94 עותרת מס' 5 ניגשה למוסד לחינוך רשמי באיזור מגוריה באום טובה, כדי לרשום בנה ללימודים לשנת הלימודים 1994/95. מנהל בית הספר לא הסכים לרשום הילד, והפנה אותה למנח"י בעיריית ירושלים. תשובת מנח"י היתה סירוב מוחלט לרישום הילד, מכיוון שאין הוא תושב ישראל.  
עד היום הבן אינו רשום במסגרת לימודים לשנת הלימודים 1994/95.  
מצ"ב תצהיר עותרת מס' 5, מסומן ע'27.

1. עותרת מס' 6, תושבת ירושלים, נשואה ל אבו אלהוא, תושב ירושלים, ואם לששה ילדים, שניים מהם תושבי מדינת ישראל. כל הילדים בגיל לימוד חובה. הבעל שוהה בישראל על-פי רשיון לישיבת ביקור מסוג ב/2 בתוקף עד 12.9.94.  
מצ"ב הרשיון ומסומן ע'28.

בקשה לישיבת קבע עבור הילדים שאינם תושבים הוגשה ביום 23.12.93 וסורבה.  
מצ"ב הבקשה המסומנת ע'29.

משרד הפנים עומד לדון בבקשה מחדש, בהתאם למדיניותו לפיה כל בקשה לישיבת קבע אשר הוגשה לאחר 1.1.92 תידון מחדש.

שני הילדים שהינם תושבי המדינה, לומדים בבתי ספר ממלכתיים באל-טור. ארבעת הילדים הנוספים, שאינם רשומים במרשם בישראל, לא נרשמו עד היום במסגרת לימודים לשנה 1994/95:

- יליד 1.6.80
- ילידת 6.8.84
- יליד 1.2.88
- ילידת 8.8.89

יצויין כי שניים מהילדים למדו בשנת הלימודים החולפת בבית ספר פרטי, אבל השנה אין המשפחה מסוגלת לממן לימודיהם בבית-ספר פרטי.

בחודש 6/94 פנתה עותרת מס' 6 כדי לרשום ילדיה במוסדות חינוך רשמיים באיזור מגוריה באל-טור. מנהלי בתי הספר סירבו לרשום הילדים בטענם שאין הם תושבי המדינה.  
מצ"ב תצהיר עותרת מס' 6, מסומן ע'30.

2. עותר מס' 7, תושב הגדה, נשוי לתושבת ירושלים, עראמין, ת.ז.  
הסובלת ממחלת נפש.  
מצ"ב אישור מחלה המסומן ע'31.

לבני הזוג ארבעה ילדים, שלושה מהם בגיל לימוד חובה. הילדים נושאים מספרי תעודות זהות של הגדה המערבית.  
שלושת הילדים הגדולים למדו עד סוף שנת הלימודים 1993/94 בבית ספר בכפר סעיר בגדה המערבית, שכן גרו אצל משפחת אביהם בסעיר, מאחר שהאם לא היתה מסוגלת לטפל בהם.

העותר ואשתו גרו מאז נישואיהם בירושלים. הבעל נמצא בירושלים עפ"י רשיון ביקור מסוג ב/1, בתוקף עד 2.11.94. העותר ואשתו החליטו להחזיר את ילדיהם אליהם לירושלים, לאור כך ששתי הבנות הגדולות יכולות לעזור לאמן.

בחודש 6/94 פנה העותר לרישום ילדיו במוסד לחינוך רשמי באיזור מגוריו, אבל סירבו לרשום בטענה שאין הם תושבי מדינת ישראל. העותר הופנה למנח"י בעיריית ירושלים, גם שם לא איפשרו לו להגיש בקשה לרישום הילדים, ונאמר לו כי הם אינם תושבים ולכן לא יירשמו.

מחוסר ברירה העותר רשם את ילדיו בבית ספר בענאתא, למרות הקשיים הנובעים מכך, בשל סדרי תחבורה לקויים, אולם עד היום הסידור הסופי לרישום עוד לא בוצע.

מצ"ב תצהיר עותר מס' 7, ומסומן ע'32.

11. עותרת מס' 8, תושבת ירושלים, נשואה ל עפאנה, תושב כווית, ואם לשמונה ילדים.  
בתאריך 22.12.93 חזרה העותרת 7 לגור בירושלים עם ילדיה ובתאריך 17.3.94 הגישה עבורם ועבור בעלה בקשה לישיבת קבע בישראל. טרם נתקבלה תשובה לבקשה.  
מצ"ב הבקשה ומסומנת ע'33.

ששה מתוך שמונת הילדים למדו בשנה שעברה בבתי הספר כדלקמן:

- יליד 25.7.79, למד בבית הספר הממלכתי בצור באהר  
- יליד 24.4.81 למד בבית הספר הממלכתי בצור באהר  
- יליד 23.2.83 למד בבית ספר פרטי  
- יליד 27.7.87 למד בבית ספר פרטי  
- יליד 24.7.89 למד בבית ספר פרטי  
- ילידת 24.1.86 למדה בבית ספר השייך לאונר"א, שבו הלימודים בחינם.

מיד לאחר ששבה העותרת מס' 8 לגור בירושלים, ביום 22.12.93, פנתה למוסדות חינוך הרשמיים לרישום ילדיה ונתקלה בקשיים רבים, אשר בעקבותיהם נאלצה לרשום שלשה מילדיה בבית ספר פרטי, ואילו לילדים לא נמצאה מסגרת לימודית אלטרנטיבית. העותרת מס' 8 פנתה בעניין הנדון לעותרת מס' 10. עותרת מס' 10 פנתה בנדון אל הממונה על מינהל החינוך ביום 3.2.94.  
מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'34.

אמנם שני הילדים נתקבלו לבית הספר הממלכתי בצור באהר, אך נדרשו לשלם אגרת חינוך בסך 380 ש"ח לילד, דהיינו, אגרת חינוך כלילדו של תייר ו/או זר. עותרת מס' 10 פנתה בעניין גובה האגרה אל הממונה על מינהל החינוך בעיריית ירושלים ביום 10.3.94.  
מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'35.

ביום 5.4.94 נתקבלה תשובתו של מ"מ הממונה על מינהל החינוך במגזר הערבי בעיריית ירושלים, מר וחיד מוסא, לפיה הוא מציע את חובת משרדו לקבל ילדי המשפחה למסגרת הלימודים הממלכתיים, ואילו עניין גובה האגרה הועבר לטיפול היועץ המשפטי של העירייה.  
מצ"ב המכתב הנ"ל ומסומן ע'36.

ביום 13.4.94 פנתה היועצת המשפטית של העירייה בבקשה לפרטים נוספים.  
מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'37.

ביום 4.5.94 שלחה היועצת המשפטית של העותרת מס' 10 מכתב הבהרה לגבי הסוגיה אשר בתוכה נכלל גם עניין העותרת מס' 8.  
מצ"ב המכתב הנדון ומסומן ע'38.

במשך אותה תקופה ההורים לא הצליחו לשלם האגרה, דבר שגרם לילדים בעיות רבות כמו איום בהוצאתם מבית הספר ואי מתן תעודות בסוף שנת הלימודים.

עותרת מס' 10 פנתה בתיאור המצב לממונה על מינהל החינוך הערבי בעיריית ירושלים.

מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'39.

תשובת מנהל החינוך הערבי נתקבלה ביום 13.7.94, ובה הוא מפנה עותרת מס' 10 ליועצת המשפטית.  
מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'40.

ביום 13.7.94 פנתה היועצת המשפטית של עיריית ירושלים לעותרת מס' 10 בבקשה לקבל פרטים אודות המקרה הנדון.  
מצ"ב המכתב שבנדון ומסומן ע'41.  
ביום 19.7.94 נשלח מכתב תשובה המצ"ב ומסומן ע'42.

עד היום לא נתקבלה תשובה למכתב הנ"ל. כך או כך, עניין גובה האגרה לא טופל.

עם סיום שנת הלימודים 1993/94, לא ניתנו תעודות סיום הלימודים לילדי עותרת מס' 8 ובית הספר סירב לרשם לשנת הלימודים 1994/95 בגלל אי תשלום האגרה.  
מצ"ב תצהיר עותרת מס' 8 ומסומן ע'43.

ט. עותרת מס' 9, תושבת ירושלים, נשואה ל ברקוני, תושב הגדה המערבית, ואם לשמונה ילדים, ארבעה מהם תושבי המדינה. עניין רישום שאר הילדים כתושבים מטופל על ידה במשרד הפנים באמצעות עותרת מס' 10. עבור הבעל והילדים הוגשה בקשה לישיבת קבע בישראל ביום 20.2.94. טרם נתקבלה תשובה לבקשה.  
מצ"ב הבקשה ומסומנת ע'44.

שניים מילדי העותרת לומדים בבית הספר הממלכתי באל-טור והינם תושבים, משלמים אגרה רגילה בגובה 50 ש"ח. שלושת הילדים שאינם תושבים, ואשר נתקבלו ללימודים לשנה הבאה בבית הספר הממלכתי באיזור מגורי המשפחה, נדרשו לשלם אגרה מוגדלת בסך 380 ש"ח כל אחד. אין באפשרות העותרת לשלם סכום האגרה וככל הנראה אינה מתכוונת לשלוח ילדיה לבית הספר כתוצאה מדרישה זו.  
מצ"ב תצהיר עותרת מס' 9 המסומן ע'45.

מצ"ב תצהיר מטעם עותר מס' 10 המסומן ע'46.

#### רקע משפטי

המשיבים מחוייבים לספק חינוך חובה חינם לילדי העותרים מן הנימוקים הבאים:

#### מכות הדין

א. עם החלת השיפוט, המשפט והמנהל של מדינת ישראל על מזרח ירושלים, הוחל בין היתר גם חוק לימוד חובה תש"ט-1949 על תושבי מזרח ירושלים.  
ולעניינו סעיף 1 לחוק חל לפיו הורים מוגדרים:  
"הורים" - של ילד או נער כוללים אפטרופסו של הילד או של הנער וכל אדם שנמצא ברשותו, בפיקוחו או בהשגחתו.  
הגדרה של הורים הינה רחבה ביותר, ואין היא מבחינה בין הורים על רקע מיני, דהיינו בין בן זוג לבין בת זוג, בנוסף אין התייחסות למעמד הילד או הנער גם לצורך עניין הורות בהגדרת "הורים" וגם לצורך הגדרת ילד ונער בסעיף 1 הנדון.  
" ילד" פירושו - אדם שבראשית שנת הלימודים היה באחד הגילים מ 3 עד 13 ועד בכלל, "נער" פירושו - אדם שבראשית שנת הלימודים היה באחד הגילים מ 14 עד 17.

משהוגדרו הורים לעיל הרי ניתן לראות בכל תושב ו/או תושבת ירושלמים כהורים לצורך דרישות חוק לימוד חובה תש"ט-1949 ומכאן הם נושאים של זכויות וחובות לפי אותו חוק.

זכותם הבסיסית הינה לקבלת חינוך עבור ילדיהם וחובתם לרשום את הילד במסגרת לימודי חובה. על סמך סעיף 3 לחוק:  
"הורים של ילד בגיל 5 חייבים, כל אחד מהם לרשמו..."

בנוסף לאחריותם ללימוד סדיר של בניהם לפי סעיף 4(א) לחוק הנ"ל; "הורים של ילד בגיל לימוד חובה או של נער בגיל לימוד חובה חייבים כל אחד מהם לדאוג לכך שהילד או הנער ילמד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר".

פרק שלישי של החוק מעניק זכות חינוך חינם לילדים בגיל לימוד חובה, וזאת משנקבע כי החוק חל לגביהם.

בהתאם לכך מוטלת האחריות למתן חינוך חובה חינם על המדינה וקיום מוסדות חינוך חובה חינם מוטל על משרד החינוך ורשות החינוך המקומית במשותף.

סיכומו של דבר, המשיבים מחוייבים הן לעצם הענקת חינוך לילדי העותרים והן להענקת חינוך חינם.

### המשפט הבינלאומי

ב.

לאחר חתימתה של מדינת ישראל על אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד ואשרורה על ידי המדינה ביום 4.8.91, אין המשיבים יכולים להתנער מאחריותם למתן חינוך יסודי חינם, ותיכון חינם עד כמה שאפשר.

סעיף 2.28. לאמנה:

"המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד לחינוך, ובמטרה להשיג זכות זו בהדרגה, ועל בסיס הזדמנות שווה:

1. ידאגו כי חינוך יסודי יהיה חובה וחינם לכל;

2. יעודדו את פיתוחן של צורות שונות של חינוך תיכון לרבות חינוך כללי ומקצועי, יעשו אותן ניתנות להשגה ונגישות לכל ילד, וינקטו אמצעים מתאימים כגון הנהגת חינוך חינם והגשת סיוע כספי במקרה הצורך".

בנוסף סעיף 1.18 לאותה אמנה מתייחס לעזרה האמורה להנתן להורים בכדי לקיים את התחייבותם.

"המדינות החברות יעשו את מיטב מאמציהן להבטיח הכרה בעקרון כי לשני ההורים אחריות משותפת לגידול הילד והתפתחותו. להורים, או לפי העניין לאפוטרופסים החוקיים. אחריות ראשונה במעלה לגידול הילד והתפתחותו. דאגתם העיקרית תהא טובת הילד".

### הלכות בית משפט

ג.

עד היום לא נדונה הסוגיה של עתירה זו בפני בית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק לגופו של עניין. אך בפסק דין בן שלמה ואח' נ' שר הפנים פ"ד מג(3) 353, אוזכרה סוגית הענקת זכות חינוך לילדי תושבים זרים ששוהים שלא כדין במדינה ונקבע כי מדובר בזכות בסיסית שאין לשלול אפילו מבני אדם ששוהים במדינה שלא כדין.

"ערכי מוסר יסודיים, הרגש האנושי ואינטרס ציבורי עליון במדינה מתקדמת מחייבים זאת".  
שם מול האות ג' בעמ' 356. ועוד ממשיך כבוד השופט בך:  
"... אין להניח, כי יינתן לילדיו להתגלגל ברחובות ללא מענה, וכי תסורב בקשתו לאפשר לילדים להשתלב במערכת החינוך הממלכתי". שם בעמוד 356 מול האות ד'.

ולענייננו, אם הוכרה זכות לחינוך של תושבים זרים אשר אינם שוהים כחוק בישראל כערך מוסרי יסודי בעל רגש אנושי ואינטרס ציבורי עליון על כמה וכמה אין לשלול זכות זו מתושבי המדינה אשר שוהים בה כדין הם ובני משפחותיהם.

### המצב בגדה המערבית

ד.

במסגרת בג"צ 4494/91, אשר לא פורסם, מכיוון שהצדדים הגיעו להסדר פשרה. נדונו בין היתר השירותים אשר המנהל האזרחי אמור לספק "למבקרים הקבועים" השוהים בגדה המערבית שהם בני/זוג בנות/זוג או ילדיהם של תושבי הגדה המערבית ואשר נמצאים עפ"י אשרת מבקר לטווח ארוך עד להענקת מעמד של תושב קבע לבני משפחה אלה, קבעה המדינה בהודעה מטעמה לבית המשפט בסעיף 1(ב):



"כן מובהר בזה מטעם המשיב כי במסגרת ההסדר האמור יזכו בני המשפחה הכלולים בו לשירותי חינוך ובריאות באזור, וכן לא ימנע בעדם לעבוד באזור".

מצ"ב ההודעה ומסומנת ע"47.

כפועל יוצא מאותה הודעה אנו למדים כי מבקרים, שהורה או בן-בת/זוג אחד שלהם הינו תושב, זכאים לקבלת שירותי חינוך כמו כל תושב אחר. אם זה המצב של תושב הגדה המערבית אשר נמצא בהחזקת מדינת ישראל, על כמה וכמה גורלם של תושבי המדינה בתוך תחומה צריך להיות שווה לכל הפחות.

9. לאור כל האמור לעיל, מתבקש כבוד בית המשפט ליתן הצווים כמבוקש ולחייב את המשיבים לשלם הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

-----  
ב"כ העותרים

תגריד ג'השאן, עו"ד

(ת.ש. 31101, מ"מ 11013)